

Carnaval

Vooravond van de veertigdaagse vasten. In de Zaanstreek vanaf 1970 in de openbaarheid gevierd, daarvoor beperkt tot de huiselijke kring. Carnaval wordt met name in katholieke landen en streken gevierd, en is van oorsprong Italiaans en waarschijnlijk een mengvorm van een Romeins lente- en Germaans offerfeest. Uit talloze Middelnederlandse geschriften blijkt de grote populariteit van de camavalsvieringen. Na de Reformatie beperkte de viering van het feest zich tot de streken onder de rivieren, waar het zich ondanks tegenwerking van overheid en kerk wist te handhaven.

Huiselijke kring

Toen de katholieke kerk als boetedoening voor het carnaval een veertig uren durende gebedsdienst voorschreef deden katholieken in de Zaanstreek eigenlijk boete voor zaken, waarvan zij geen weet hadden, daar de camavalsviering hier beperkt bleef tot de huiselijke kring. Men deed op vastenavond spelletjes, dronk chocolade`pelde pinda's of kloofde een cocosnoot. Men deed zich nog éénmaal te goed aan de heerlijkheden die men een tijdlang ging missen, want om middernacht begon de vasten, waarin volwassenen slechts één volle maaltijd per dag gebruikten en de kinderen hun snoep spaarden in een vastentrommeltje totdat op Paaszaterdag de 'Roomse klokken' weer gingen luiden. Na de oorlog werden er in de Zaanstreek wel besloten camavalsbijeenkomsten door jeugdverenigingen georganiseerd. maar die hadden meer het karakter van gekostumeerde bals. Hier werd de laatste mogelijkheid tot dansen geboden tot aan Pasen.

Zaanzotters

Van enige echte camavalsactiviteit was in de Zaanstreek voor 1970 geen sprake. De katholieken vormden een minderheidsgroep en de camavalsviering leek niet te rijmen met de nuchterheid van de Zaankanter. zijn sobere levensstijl en de sociale strijd tegen drankmisbruik. Nadat de relatie tussen carnaval en de katholieke traditie minder duidelijk was geworden, als gevolg van het opheffen van het vasten, bleek het feest een breder publiek aan te spreken. De verandering in de Zaanse bevolkingssamenstelling zal daarbij mede van invloed zijn geweest. In 1968 werd voor het eerst feestelijk een camavalsprins in Zaandam ingehaald, maar dit werd geen succes. In 1971 werd een meer succesvolle poging ondernomen. In de Waakzaamheid in Koog werd de eerste carnavalsvereniging De Zaanzotters opgericht.

Carnaval is een sociaal feest. dat aansluit bij regionale aspecten van de samenleving. In de Zaanstreek komt dat tot uiting in naamgevingen zoals: kolderpolder (Zaanstad). daikgraaf (voorzitter). keurskraiver (secretaris). geldgaarder (penningmeester), doitedief (kassier). klepsaiker (buutreedner)`polderwaivies (dansmarikes), hail en zege (de receptie van de prins) en goedjaarsendje (halfvastenbal). Als motto voor ieder camavalsseizoen wordt een Zaanse gezegde gekozen. Ook worden allerlei groepen. zoals bejaarden. zieken en gehandicapten bij het carnaval betrokken via speciale bijeenkomsten of bezoeken. Ook wordt elk jaar een Zaanse instelling als sociaal doel geadopteerd en wordt een Zaankanter. die zich voor de Zaanse gemeenschap verdienstelijk heeft gemaakt. officieel onderscheiden. Daarnaast heeft het carnaval creatieve aspecten. Het hele jaar wordt door een groot aantal mensen gewerkt aan de opbouw van praalwagens, het maken van versieringen en decors. het schrijven van teksten. het componeren van muziek en het instuderen van dansen. Ook in dit werk komen Zaanse motieven en Zaanse situaties tot uiting.

Andere verenigingen

In 1972 startte de speeltuinvereniging Het Havenkwartier met een eigen camavalsafdeling onder de naam Het Blauwe Anker. Elk jaar voert een Prins Compaen de scepter over de tot Ankerdorp omgedoopte Havenbuurt. In Koog werd carnavalsvereniging De Kwakers actief en in het centrum van Zaandam De Vrolijke Vagebonden. Beide verenigingen zijn begin jaren `80 opgericht. Vanaf 1984 hebben de vier verenigingen een samenwerkingsverband. dat tot stand kwam om gezamenlijk de optocht te organiseren. die op de zaterdag vóór het carnaval door het centrum van Zaandam trekt. Ook de jaarlijks aan te wijzen stadsprins wordt gezamenlijk gekozen. Deze neemt met een uitgebreid kabinet op de vrijdag voorafgaande aan het carnaval het gezag over van de burgemeester, als hem in het stadhuis de stadssleutel wordt overhandigd.

In de tweede helft van de jaren '80 hadden de Zaanse camavalsverenigingen circa 500 leden en werd aan de carnavalsviering in de streek door circa 4000 personen deelgenomen.

C. Breedveld

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=carnaval>

Last update: **2020/09/07 12:06**